

Oponentský posudek dizertační práce paní MUDr. Petry Hánové
Epidemiologické aspekty zánětlivých revmatických onemocnění pojiva
Univerzita Karlova v Praze

1. Lékařská fakulta

Předmětem disertační práce je výzkum epidemiologie vybraných revmatických chorob. Dle seznamu publikací, abstrakt a přednášek práce reflektuje dlouhodobé výzkumné úsilí a odborný zájem doktorky Hánové.

Struktura disertační práce je založena na teoretickém úvodu a dokumentované vlastní výzkumné práci. Práce čítá 89 stran textu a 20 tabulek a 68 obrázků. Autorka uvádí k vlastnímu textu habilitační práce 147 citací. Text disertační práce je členěn do VII. textových celků.

Popis práce: V první části práce podává autorka rozbor současného stavu studované problematiky, shrnuje recentní poznatky o epidemiologii revmatoidní artritidy (RA), ankylozující spondylitidy (AS), psoriatické artritidy (PsA), juvenilní idiopatické artritidy (JIA), dny (DA) a reaktivní artritidy (ReA), chorob, které patří k nejvýznamnějším diagnózám v revmatologických ambulancích jak do počtu nemocných, tak do objemu péče. Zmiňuje také diagnostická a klasifikační kritéria, která byla ve vlastní práci použita pro definici jednotlivých chorob.

Další část práce je věnována představení vlastního výzkumného projektu, jeho cílů, plánu a struktury a statistickým metodám. Hlavní cílem byly provést kompletní epidemiologické šetření ve dvou oblastech České republiky se zjištěním údajů o incidenci a prevalenci sledovaných závažných revmatických zánětlivých chorob, a to v jednotlivých věkových skupinách a dle pohlaví nemocných. Dílčími cíli pak bylo zhodnocení intervalu od vzniku potíží po diagnózu u jednotlivých chorob a zjištění frekvence axiálního syndromu u nemocných s psoriatickou a reaktivní artritidou. Metodikou výzkumu byla práce v terénu ve spolupráci se všemi revmatologickými ordinacemi ve vybraných oblastech, pediatrickými odděleními spádových nemocnic a ordinacemi praktických lékařů, kteří se zařazením do výzkumného projektu vyjádřili souhlas. Všichni zúčastnění byly seznámeni formou semináře se standardními diagnostickými postupy u daných chorob, jakož i s použitými diagnostickými či klasifikačními kritérii. Byl organizován roční sběr dat, zařazení byli všichni nově diagnostikovaní nemocní s uvedenými diagnózami, retrospektivně byla vyhodnocena v registrech revmatologů, spolupracujících specialistů a praktických lékařů pro dospělé či děti a dorost přítomnost žijících pacientů s již diagnostikovanou chorobou. Nezbytnou podmínkou

zařazení do registru bylo trvalé bydliště pacienta v přesně definované oblasti a vyjádření písemného souhlasu se zařazením do výzkumu. Údaje o počtu obyvatel v zkoumaných oblastech (město České Budějovice a okres Cheb) byly čerpány ze sčítání lidu v roce 2001. Byla použita metodika snižující zkreslení dat v rámci centrální kontroly a vyloučeny duplicitní registrace nemocných. Výsledky byly zpracovány statisticky s určením standardizované hodnoty incidence a prevalence. Ve výsledkové části pak MUDr. Hánová uvádí podrobně zpracované incidence a prevalence jednotlivých chorob a věnuje se i rozboru charakteristiky jednotlivých skupin nemocných, například zastoupení jednotlivých položek ACR klasifikačních kritérií u RA v sledovaném souboru, dostupnosti údajů o hladině urikemie u dny, zánětlivé bolesti zad u PsA a ReA či zastoupení HLAB27 pozitivitu u AS. Následující části práce jsou věnovány diskuzi získaných výsledků v kontextu dostupné literatury a formulování závěrů.

Hodnocení práce: Jedná se v naší zemi ojedinělou epidemiologickou studii, která zkoumá incidenci a prevalenci revmatických chorob. Jedná se o velmi aktuální téma. Za základní přínos práce považuji získání nových vědeckých poznatků o epidemiologii vybraných revmatických chorob v České republice na zvoleném populačním vzorku. To jsou data prioritní, která byla autorkou publikována v impaktovaných periodících a jsou hojně citována. Tyto údaje jsou velmi potřebné rovněž z pohledu plánování zdravotní péče zejména v oblasti odhadu vývoje nákladů na péči či na potřebu nových revmatologických pracovišť. Celý projekt je koncipován velmi solidně s velkým dílem práce provedeným v přímo v terénu. Práce je psána po formální stránce velmi pečlivě, je velmi dobře dokumentována tabelárními přehledy výsledků, použité statistické metody jsou zcela adekvátní položeným otázkách. Literatura je citována konzistentně. Na práci lze bezesporu navázat výzkumem epidemiologie dalších revmatických onemocnění, poskytuje cenné metodologické vodítko, jak tento výzkum organizovat a provádět. V diskuzi se autorka vyrovnává i s rozdíly zjištěných údajů ve srovnání incidence dny v českém populačním vzorku s výsledky z jiných oblastí světa, správně identifikuje možné zdroje „pod-diagnostikovanosti“ tohoto onemocnění v popisované kohortě. Dle mého názoru je řada dnových záchvatů ošetřena během pohotovostních služeb a může tak uniknout registraci případů praktickým lékařem či revmatologem. Žádné zásadní připomínky k práci nemám, pouze následující dotaz:

-V současnosti jsou k dispozici nová klasifikační kritéria pro AS i pro RA, která jsou senzitivnější k časnějším formám chorob. Předložená práce vzhledem k době realizace terénního sběru dat používá starší klasifikační kritéria. Lze z dostupné dokumentace alespoň

orientačně určit, jak by použití nových klasifikačních kritérií změnilo incidenci a prevalenci zkoumaných chorob?

Závěr: Posuzovaná disertační práce obsahuje řadu nových poznatků. Dokládá vysokou erudovanost a orientovanost autorky v dané problematice a její velkou pečlivost při zpracování výsledků. Autorka přispívá tvůrčím způsobem k poznatkům ve zpracované oblasti výzkumu. Práce jednoznačně prokazuje předpoklady autorky k samostatné tvořivé vědecké práci a k udělení vědeckého titulu PhD.

Prof. MUDr. Pavel Horák, CSc.

III. interní klinika FN a UP Olomouc

I.P. Pavlova 6

772 00 Olomouc

Olomouc, 30.11.2017